

3936604 MSMS/M : สาขาวิชา : ดนตรี ; ศศ.ม. (ดนตรี)

คำสำคัญ : การวิเคราะห์ / การแสดงโขนละครไทย / เพลงไอ้ / ลักษณะเฉพาะทางดนตรี

อุมารณ์ กล้าหาญ : เพลงไอ้ : เพลงประกอบการแสดงโขนละครไทย (PLENG OH: THAI TRADITIONAL DRAMATIC SONGS) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : สจัด ภูเขาทอง กศ.บ., ณรงค์ชัย ปิฎกรัษต์ กศ.บ., กศ.ม., ศศ.ม., เลื่อน สุนทรวาทีน ผู้เชี่ยวชาญการขับร้อง เพลงไทย 234 หน้า. ISBN 974-662-670-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาของเพลงไอ้ในการแสดงโขนละคร บทบาทและความสัมพันธ์ของเพลงไอ้ที่มีต่อการแสดงโขนละคร และวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะทาง ดนตรีของเพลงไอ้ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและการออกภาคสนาม ใช้เพลงไอ้ในการวิเคราะห์ จำนวน 10 เพลง คือ ไอ้ข้า ไอ้ชาตรี ไอ้บางช้าง ไอ้บุษาคูณต์ ไอ้ป็นอก ไอ้ป็นใน ไอ้ร้าย ไอ้โลม ไอ้โลม เพลงนี้ และไอ้โลมสิงโต

ผลการวิจัยพบว่า เพลงไอ้เป็นเพลงขับร้องมีมาแต่โบราณ ใช้เฉพาะการแสดงโขนละคร ไม่นำมาใช้ทั่วไป ไม่ปรากฏหลักฐานยืนยันว่ากำเนิดขึ้นเมื่อไร ต่อมามีการประดิษฐ์เพลงไอ้ขึ้นใหม่ เพื่อใช้ประกอบการแสดงละครที่ปรับปรุงใหม่ แต่เดิมเพลงไอ้ไม่มีดนตรีรับ ต่อมาจึงมีผู้คิดทาง บรรเลงเข้าทำรับร้อง ซึ่งคิดขึ้นโดยอิสระ ทำให้เพลงไอ้มีทางร้องและทางบรรเลงแตกต่างกัน ถือเป็นลักษณะเด่นของเพลงไอ้

เพลงไอ้ใช้เฉพาะตัวละครที่เป็นตัวสำคัญในเรื่อง มีบทบาทในการแสดงอารมณ์ 2 อย่าง คือ อารมณ์รักและอารมณ์เศร้า ในการร้องเพลงไอ้ ผู้แสดงจะรำติบไปตามคำร้อง ตอนดนตรีรับรำติ บไปตามอารมณ์เพลง บทร้อง “ทวน” ใช้ทำ “ร่ำร้าย” ทุกเพลง

การวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะทางดนตรีของเพลงไอ้ พบว่า เพลงไอ้มีรูปลักษณะ 3 แบบ คือ ไม่มีดนตรีรับ มีดนตรีรับกลางเพลงแล้วจึงร้องต่อจนจบ และมีดนตรีรับเมื่อร้องจบตอน จังหวะ มี 3 แบบ คือ จังหวะฉิ่งคัต จังหวะสองชั้น และจังหวะไม่แน่นอน การดำเนินทำนองเพลงไอ้ใช้บันได เสียง “โด” มีกลุ่มเสียงหลัก 5 เสียง คือ โด เร มี ซอล ลา ความสำคัญของเพลงไอ้อยู่ที่ทางร้อง มักใช้ ลูกตกเสียงซ้ำ ๆ มีช่วงเสียงแคบ อารมณ์เพลงอยู่ที่การเอื้อน เพลงไอ้ที่แสดงอารมณ์เศร้านักใช้การ เอื้อนเสียงยาว ๆ ส่วนทางบรรเลงสร้างจากทำนองหลักคนละทำนองกับทางร้อง การดำเนินทำนองมี ช่วงเสียงกว้างกว่าทางร้อง และไม่มีความสำคัญเหมือนทางร้อง